

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 86/07-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. apríla 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť D. K., H. zastúpenej advokátom JUDr. M. S., Advokátska kancelária, Č., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 160/03 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 160/03 p o r u š i l základné právo D. K., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 160/03 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. D. K. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Čadca p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. D. K. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 10 332 Sk (slovom desaťtisícristotridsaťdva slovenských korún), ktorú je Okresný súd Čadca p o v i n n ý vyplatiť jej na účet advokáta JUDr. M. S. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 86/07-10 z 30. mája 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť D. K., H. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 160/03 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka 14. novembra 2003 podala okresnému súdu žalobný návrh, ktorým sa domáhala *„zaplatenia sumy 237.189,- Sk s príslušenstvom z titulu náhrady škody“*.

Podľa názoru sťažovateľky v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a to najmä:

„- v čase od doručenia odporu okresnému súdu dňa 11. 05. 2004 do doručenia výzvy z 12. 10. 2004 súdu sťažovateľovi dňa 10. 11. 2004, kedy Okresný súd v Čadci po dobu šiestich mesiacov nekonal

- v čase od doručenia odpovede na výzvu dňa 10. 11. 2004 do uskutočnenia pojednávania dňa 03. 06. 2005, kedy súd skoro osem mesiacov nekonal,

- v čase od dňa 22. 08. 2006, kedy sťažovateľovi uplynula lehota na vyjadrenie sa k odvolaniu vedľajšieho účastníka až do podania tejto sťažnosti, kedy súd nekoná už šesťnásť mesiacov.“

Okrem uvedených období nečinnosti okresného súdu sťažovateľka poukázala aj na to, že činnosť okresného súdu je v napadnutej veci „nesústredená, nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty a nemožno ju hodnotiť ako za relevantný a efektívny postup“.

Sťažovateľka sa domáha aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia, pretože „po vyše troch rokoch od podania návrhu je vec de facto len na počiatku. Takéto nekonanie súdu vzbudzuje u mňa nedôveru v systém fungovania spravodlivosti a nezávislosti súdnictva“.

Vzhľadom na uvedené relevantné skutočnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd v danej veci nálezom takto rozhodol:

„Okresný súd v Čadci v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 160/2003 porušil základné právo D. K. (...) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Okresnému súdu v Čadci sa v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 160/2003 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

D. K. (...) priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 20 000 Sk (...), ktoré je Okresný súd v Čadci povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

D. K. (...) priznáva náhradu trov právneho zastúpenia (...).“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom Kajetánom Kičurom, listom zo 6. júla 2007 sp. zn. Spr 716/07 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu zo 16. júla 2007.

2.1. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol chronológiu úkonov vykonaných v danej veci a dodal tieto relevantné skutočnosti:

„(...) Po dôkladnom preštudovaní spisu musím konštatovať, že prieskumy zo strany súdu spôsobené neboli. Konanie sa predĺžilo z dôvodu nemožnosti doručiť platobný rozkaz odporcovi, ktorý zásielky na udanej adrese nepreberal a z dôvodu nesplnenia výzvy zo strany vedľajšieho účastníka.

Netrvám na tom, aby sa o prijatej sťažnosti konalo ústne pojednávanie. (...)“

2.2 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedu okresného súdu uviedol:

„S vyjadrením Okresného súdu v Čadci z 06. 07. 2007 nesúhlasím, najmä pokiaľ ide o vyvodenie záveru o tom, že Okresný súd v Čadci mal vo veci 4 C 160/2003 konať, preto považujem za potrebné zaujať k nemu stanovisko.

Je nesporné, že úkony okresného súdu uvedené vo vyjadrení jeho predsedu, boli vykonané. Pri ich chronologickom zoradení, možno však opätovne dospieť k záveru, že najmä obdobia zdôraznené sťažovateľkou, ale i celé doterajšie konanie je poznačené nečinnosťou súdu.

Nečinnosť spočíva aj v spôsobe konania súdu, ktorý je neefektívny a zbytočne predlžuje konanie. Súd mohol mnohé úkony vykonať súčasne, nie jednotlivo, s časovými odstupmi, čo môže navonok vzbudzovať dojem činnosti.

Mám za to, že odporcovi mohol byť ustanovený opatrovník ešte v roku 2004, dávno pred prvým pojednávaním, ktoré sa uskutočnilo zbytočne.

Z prehľadu súdneho spisu zostaveného okresným súdom vyplýva, že expedovanie výziev a iných písomností súdu trvá takmer dva mesiace a viac (výzvy z 18. 06. 2004 - exp. 05. 08. 2004, výzva zo 04. 05. 2006 - exp. 28. 07. 2005, výzva z 02. 01. 2007 - exp. 22. 02. 2007).

Výsledkom nečinnosti súdu a vyššie uvedeného spôsobu konania je potom po takmer štyroch rokoch neustále trvajúci stav právnej neistoty. Počas tohto obdobia nedošlo k prejednaniu veci z jej vecnej stránky. Až doposiaľ sa riešilo len zastúpenie odporcu, ktoré rozhodnutie krajského sudu mi nebolo ešte doručené.

V zmysle § 30 ods. 2 zák. NR SR č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení n. n. súhlasím, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu.

Zároveň si uplatňujem trovy právneho zastúpenia - v správnej výške vzhľadom na zmenu výšky výpočtového základu (§ 11 ods. 2 vyhl. MS SR č. 655/2004 Z. z.) za 3 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia; sťažnosť) po 2 970,-Sk; 3 x režijný paušál po 178,- Sk; 19 % DPH, t. j. 1 693,- Sk, celkovo v sume 11.137,- Sk.“

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 C 160/03:

Dňa 14. novembra 2003 podala sťažovateľka okresnému súdu žalobný návrh na zaplatenie finančnej čiastky 237 189 Sk s prísl. z titulu náhrady škody.

Dňa 11. decembra 2004 súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 10. marca 2004 bol zaplatený súdny poplatok.

Dňa 26. marca 2004 súd vydal vo veci platobný rozkaz.

Dňa 3. mája 2004 bol platobný rozkaz doručovaný odporcovi 1, avšak zásielka bola vrátená súdu pre chybu v doručovaní. Z toho dôvodu bola zásielka 6. mája 2004 opätovne doručovaná prostredníctvom Obvodného oddelenia Policajného zboru K.

Dňa 11. mája 2004 podal vedľajší účastník K. (ďalej len „vedľajší účastník“) odpor proti platobnému rozkazu. Následne bol vedľajší účastník vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za odpor.

Dňa 13. mája 2004 bol odpor doručovaný účastníkom konania.

Dňa 24. mája 2004 sa sťažovateľka písomne vyjadrila k odporu.

Dňa 26. mája 2004 bola súdu vrátená nedoručená zásielka pre odporcu 1.

Dňa 13. júna 2004 vedľajší účastník zaplatil súdny poplatok za odpor.

Dňa 18. júna okresný súd zisťoval pobyt odporcu 1 prostredníctvom Centrálnej evidencie počtu obyvateľov a Mestského úradu K.

Dňa 18. septembra 2004 bol spis predložený konajúcemu sudcovi.

Dňa 12. októbra 2004 okresný súd vyžiadal vo veci správy a dôkazy (Centrálne evidencie počtu obyvateľov, priestupkový spis).

Dňa 18. januára 2005 vedľajší účastník odpovedal na výzvu súdu.

Dňa 17. februára 2005 okresný súd vydal uznesenie o pripustení vedľajšieho účastníka do konania.

Dňa 14. apríla 2005 súd vyžiadal vo veci ďalšie správy o pobyte odporcu 1, a nariadil termín pojednávania na 3. jún 2005.

Dňa 3. júna 2005 bolo pojednávanie odročené na neurčito za účelom ustanovenia opatrovníka pre odporcu 1.

Dňa 17. júna 2005 súd uznesením ustanovil odporcovi 1 opatrovníka.

Dňa 20. júna 2005 sťažovateľka doručila súdu rozšírenie svojho žalobného návrhu.

Dňa 18. júla 2005 vedľajší účastník podal odvolanie proti uzneseniu, ktorým bol ustanovený odporcovi 1 opatrovník.

Dňa 5. augusta 2005 súd zaslal účastníkom konania odvolanie vedľajšieho účastníka na vyjadrenie.

Dňa 23. augusta 2005 bol spis doručený Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“), aby rozhodol o odvolaní vedľajšieho účastníka konania.

Dňa 7. apríla 2006 bol spis vrátený okresnému súdu bez rozhodnutia krajského súdu za účelom zistenia, kedy bolo predmetné odvolanie doručené vedľajšiemu účastníkovi.

Dňa 28. júla 2006 okresný súd vyzval vedľajšieho účastníka, aby zaslal súdu doklad o podaní odvolania.

Dňa 11. augusta 2006 vedľajší účastník odpovedal na výzvu súdu, pričom mu zaslal podací hárok z roku 2006, a nie z roku 2005.

Dňa 26. septembra 2006 okresný súd opätovne vyzval vedľajšieho účastníka, aby predložil správny podací hárok.

Dňa 13. novembra 2006 vedľajší účastník odpovedal na opätovnú výzvu súdu, pričom požiadal o oznámenie „*doručovacieho čísla na obálke z dôvodu zmeny pracovníčky zodpovednej za poštu*“.

Dňa 2. januára 2007 súd reagoval na žiadosť vedľajšieho účastníka.

Dňa 22. februára 2007 okresný súd opakovane vyzval vedľajšieho účastníka, aby predložil správny doklad o podaní odvolania.

Dňa 19. marca 2007 vedľajší účastník reagoval na opakovanú výzvu súdu.

Dňa 17. apríla 2007 bol spis doručený krajskému súdu, aby rozhodol o odvolaní vedľajšieho účastníka konania.

Dňa 27. apríla 2007 krajský súd odvolanie vedľajšieho účastníka odmietol.

Dňa 28. mája 2007 bol spis vrátený okresnému súdu, ktorý vo veci okrem iného nariadil znalecké dokazovanie, spis sa od 4. apríla 2008 nachádza u znalca.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého

jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o zaplatenie 237 189,46 Sk s prísl. vedenom pod sp. zn. 4 C 160/03 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v danej veci môže predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci aj s potrebou nariadenia znaleckého dokazovania. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný nemôže pripísať iba na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný v období od 18. júna 2004 do 17. februára 2005 (osem mesiacov). Okrem uvedeného postup okresný súd ani v období po 7. apríli 2006 (keď bol spis vrátený okresnému súdu bez rozhodnutia krajského súdu) nevykazoval znaky plynulého a efektívneho konania, pretože okresnému súdu trvalo takmer jeden celý rok, kým zadovážil od vedľajšieho účastníka doklad o podaní odvolania. Okresný súd teda počas viac ako poldruha roka vo veci nevykonal žiadny relevantný úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako navrhovateľka počas napadnutého súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy

a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). K priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníčky, ale výlučne v dôsledku postupu súdu.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk, pretože činnosť okresného súdu v napadnutej veci *„nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty“* a *„po vyše troch rokoch od podania návrhu je vec de facto len na počiatku“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky považuje za primerané v sume 20 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia 2. januára 2007, podanie sťažnosti z 2. januára 2007 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu zo 16. júla 2007). Za tri úkony vykonané v roku 2007 patrí odmena v sume trikrát po 2 730 Sk a trikrát režijný paušál po 164 Sk, preto trovy právneho zastúpenia pre sťažovateľku predstavujú sumu 8 682 Sk v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Celkové trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú spolu s DPH zaokrúhlene sumu 10 332 Sk.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľkou rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. apríla 2008